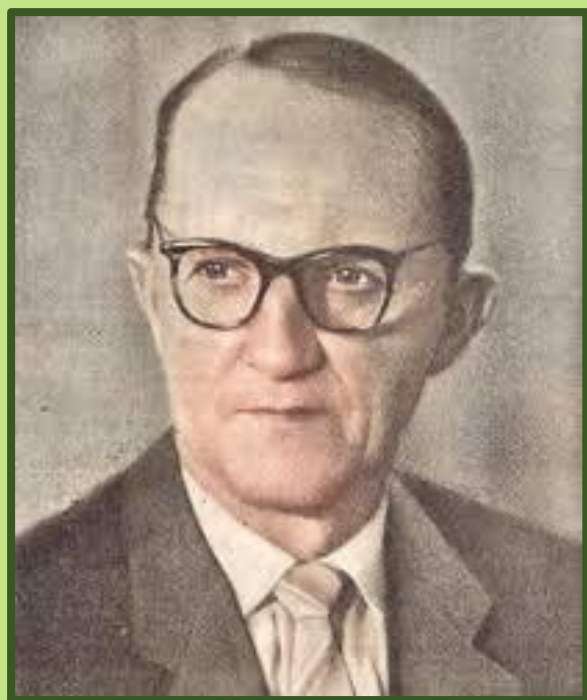


*«Чим далі дорогоє минуле  
відходить від нас,  
тим дорожче про нього згадка»*



(1901-1962)

26 вересня виповнюється 125 років від дня народження  
українського письменника романіста, майстра  
історичного жанру

**Семена Скляренка**

Серед українських романістів одне з чільних місць посідає Семен Скляренко. Його перу належать романи, які здобули широку популярність серед читачів, зокрема молоді. Це «Шлях на Київ», «Карпати», «Святослав», «Володимир». Мужні герої творів Скляренка стали для читачів взірцем мужності, самовідданості, великої любові до Батьківщини.

Народився С. Скляренко 26 вересня 1901 року в с. Прохорівці на Черкащині. У Прохорівці колись бував Тарас Шевченко, гостюючи в свого друга, відомого українського вченого, педагога, поета, першого ректора Київського університету М.О. Максимовича. Великий Кобзар залишив про себе в серцях місцевих селян найтепліші спогади. Посеред села стояла невеличка дерев'яна церква, яскраво описана М. Гоголем у повісті «Вій».

Батько майбутнього письменника – зубожілий селянин, тривалий час працював на дніпровських суднах, врешті став начальником невеличкої Прохорівської пристані. Він любив Дніпро і свою любов до великої ріки передав синові.

Семен вчився спершу в церковнопарафіяльній школі, а потім – у Золотоніській гімназії. Тут майбутній письменник знайомиться з творами української та зарубіжної літератури і сам пробує писати. Після закінчення гімназії в 1919 році працює в рідному селі бібліотекарем, учителем. Його все більше й більше захоплює мистецтво слова і він вирішує присвятити себе літературі. На 1921 рік припадають перші публікації його оповідань, поезій, нарисів у газетах, альманахах. Твори були позначені впливом модних письменницьких течій – символізму, натуралізму тощо.

Деякий час Скляренко навчається у Київському політехнічному інституті, та невдовзі його призивають до лав армії. Після демобілізації в 1924 році навчання в інституті не продовжує, але працює в редакції черкаської газети, опісля переїздить до Києва і активно включається в літературне життя. Доброю практикою для письменника стала робота в редакціях популярних журналів («Глобус») і газетах. Спілкується з такими відомими літераторами як М. Бажан, Ю. Яновський, І. Ле, М. Терещенком. Подальша літературна діяльність С. Скляренка перебувала під впливом пафосної радянської ідеології. До 30-х років тематика переважно стосувалася селянського життя напередодні і під час імперіалістичної війни. Починаючи з 30-х років пише про будову Дніпрогесу, події жовтневого перевороту, але, звісно, в інтерпретації тодішньої нав'язаної радянської політики. Однак, письменника все більше цікавить історичне минуле України, він починає ґрунтовно вивчати архівні матеріали та газети часів 1917-1920-х років, а пізніше і давня історія.

Під час другої світової війни С. Скляренко – військовий кореспондент. У післявоєнні роки С. Скляренко продовжує плідно працювати на літературній ниві, створює низку художніх нарисів про боротьбу молоді у роки війни «Орліні крила», пробує себе в драматургії -- опублікував комедію «Коли пахне яблуками», пише роман «Хазяїн» про відбудову сільського господарства після війни.

Ще під час Другої світової війни в літераторів України зростає інтерес до давнього минулого, спираючись на кращі традиції Т. Шевченка, М. Вовчка, І. Франка, М. Старицького, І. Карпенка-Карого. В 40-і роки М. Бажан пише поему «Данило Галицький», І. Кочерга створює драму «Ярослав Мудрий», а після війни романісти звертаються до епохи Київської Русі.

Саме тоді визначним досягненням історичної романістики 50-60-х років стали твори Семена Скляренка «Святослав»(1959) і «Володимир»(1962). Пізніше в 70-і тему Київської Русі продовжив П. Загребельний «Диво»(1968), «Первоміст»(1972), «Смерть у Києві»(1973) та інші письменники. В українській літературі вже були зразки художнього прочитання життя і діяльності київських князів Святослава і Володимира. Зокрема, героїчній боротьбі князя Святослава із зовнішніми і внутрішніми ворогами І. Франко присвятив драму «Сон князя Святослава»(1895).

Для Скляренка як талановитого письменника властивим було глибоке дослідження теми, яку він обирав для кожного твору. Це яскраво проявило себе у роботі над романами «Святослав» і «Володимир». Спираючись на праці українських істориків з часів Київської Русі глибоко осмисливши фактичний матеріал, відомості про цю епоху з вітчизняних і зарубіжних джерел, володіючи багатою творчою фантазією, С. Скляренко зумів створити романи високої ідейно-художньої ваги. «Святослав був першим твором задуманої письменником трилогії з історії Київської Русі. Це багатоплановий, із кількома сюжетними лініями роман. Герої його діють на широкому соціально-політичному і культурно-релігійному фоні. Багатоплановість роману зумовлена тим, що його автор розповідає про основні етапи історії Київської Русі, показує зростання її ролі на міжнародній арені, руйнування основ родового ладу і зародження феодалізму, проникнення на Русь християнства.

Задум письменника в тому, щоб показати могутність і єдність Русі, розповісти про працю і потяг до миру наших предків – руського народу. У віршованому заспіві, який передує роману, Скляренко зазначає, що його погляд звернений у «минувшину далеких днів, коли діди... орали землю, ставили оселі... і в клопоті буденних трудних діл сади садили, будували села».

Академік, відомий український літературознавець О. Білецький у рецензії на роман «Святослав» зазначав, що «ніколи ще в літературі образи Святослава і його оточення, та й уся епоха X сторіччя, не були показані так різнобічно і захоплююче, з таким проникненням у психологію дійових осіб і в такій співзвучності з нашою сучасністю».

1962 року вийшов з друку роман «Володимир». Скляренкові довелось багато попрацювати над осмисленням досить скупого і часто суперечливого історичного матеріалу про князювання Володимира на Русі, а оскільки в новому творі продовжували діяти герої, відомі читачеві з роману «Святослав», то письменник намагався досягти максимальної оригінальності у зображуванні подій, знайти нові

аспекти діяльності цих персонажів. Крім того, в українській літературі вже побутували твори про особу Володимира (трагікомедія Феофана Прокоповича «Володимир», твір Г. Хоткевича «Рогнедь» та ін.), у яких з різних ідейних позицій зображувався київський князь. Однак згадані твори анітрохи не позначились на ідейно-художній концепції роману «Володимир». Академік Білецький зазначав у статті «Про роман Семена Скляренка «Володимир», що автор «не тільки художньо відтворює факти, які є в розпорядженні істориків, але в ряді випадків дає їм нове освітлення, ламає встановлені традиції, виставляє нові історичні гіпотези...».

Роман відзначається композиційною стрункністю, динамічністю сюжету. У першій книзі («Син рабині») розповідається про боротьбу за київський престол між підступним Ярополком, що зрадив заповіт батька – дбати про єдність Русі, і Володимиром, який здобуває перемогу. У другій частині («Василевс») висвітлюється державна діяльність Володимира. В епілозі («У Берестовому») відтворено останній період його життя, особисту драму – князя гнітять жорсткі чвари між його синами в боротьбі за владу. У Берестовому і помирає великий князь землі Руської.

З ім'ям Володимира пов'язаний перехід древньої Русі до нової суспільної формації – феодалізму. С. Скляренко відтворює в романі процес становлення київського князівства, висвітлює соціальні, політичні зміни, що відбулися в державі після впровадження християнства.

Щоб повніше розкрити образ Володимира, письменник показує його в різних ситуаціях. У Новгороді він виявляє великодушність до простого народу. У розмові з варязькими вождями поводить як здібний дипломат і укладає з ними вигідний контракт. Картина підкорення Полоцька – важливий момент у змалюванні образу Володимира. Князь наказує припинити пограбування, велить відпустити половчан, які хотіли його спалити. Чесність і справедливість допомогли Володимирові завоювати серце доньки полоцького князя Рогніди. Літописці стверджують, ніби Володимир причетний до вбивства свого брата Ярополка. Скляренко відкидає ці звинувачення як наклепницькі. Йому багато довелося попрацювати над тим, щоб образ Володимира набув історичної достовірності. Письменник самостійно створює характер героя, домислює зовнішність князя, його інтимне життя (йдеться про відносини з Рогнідою).

С. Скляренко досить повно розкриває діяльність Володимира як державного діяча і полководця. У романі виведено чимало представників феодальної знаті, і серед них воєводи Блуд, Вовчий Хвіст, Воротислав. Усі вони далекі від бажання дійсно допомогти князеві в його патріотичних починаннях, в об'єднанні руських земель під егідою Києва. Для них основне – вигода. Проте з теплотою змальовує відданого патріота рідної землі – воєводу Рубача. У романі Скляренко продовжує розповідь про смерда Микулу, воїна і хлібороба та його братів Бразда і Сварга. Продовжує розповідь про Малушу, як мати –страдницю.

Майстерно змальовуючи внутрішнє життя держави, письменник не залишає поза увагою і питання впровадження християнства на Русі, що вже з самого початку виявило свою насильницьку суть та суперництво між Константинополем і Римом.

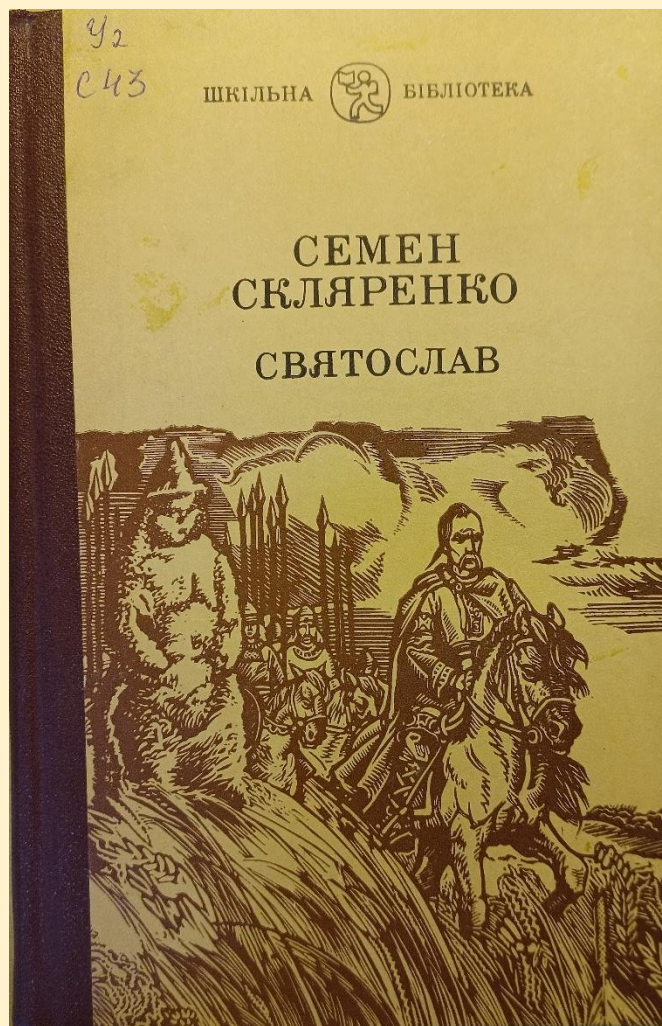
Романи «Святослав» і «Володимир» складають з ідейно-тематичного і художнього боку єдине ціле. Глибоке знання письменником історії Русі, специфіки давньої мови, побуту, військової справи дали йому змогу відтворити колорит епохи. В романах немало чудово виписаних картин, які вражають образністю і правдивістю.

Скляренку не судилося завершити трилогію з історії Київської Русі – написати роман про Ярослава Мудрого. 7 березня 1962 року письменника не стало, але його творча спадщина міцно увійшла в наше життя.

*За матеріалами вступної статті Михайла Грицяя. З книги: Скляренко С. Володимир. -- К.: Дніпро, 1987.*

## Книги Семена Скляренка, які зберігаються в бібліотеці інституту

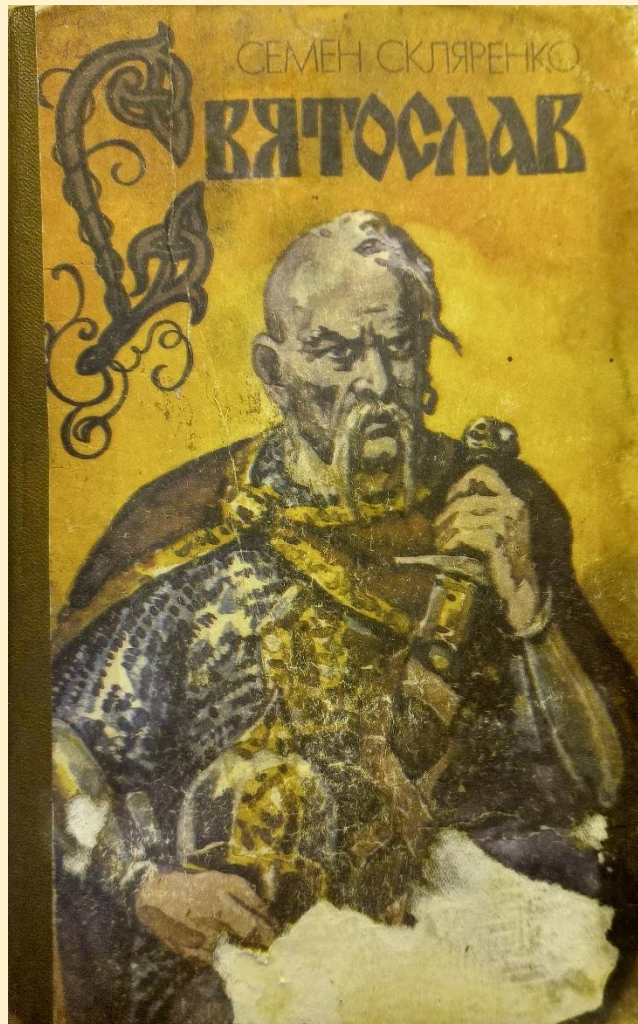




821.161.2-31

**Скляренко С. Святослав : роман / С. Скляренко; вступ. стаття М.Ф. Слабошпицького; ілюстр. Г. Зубковського .- К. : Дніпро , 1987 .- 669 с. -- (Шкільна бібліотека) : 1 крб. 30 к. [59556]**

*821.161.2-31 Українська література Історичний роман*



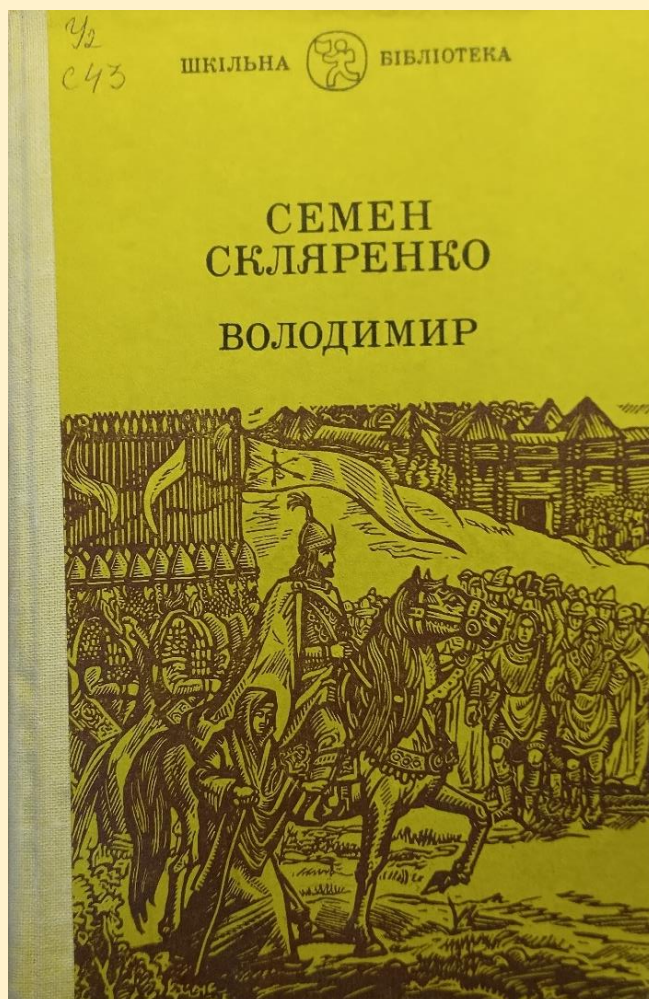
821.161.2-31

**Скляренко С. Святослав : роман для серед. і старш. шкільн. віку / С.**

Скляренко; ред. А.П. Демиденко; вступ. слово М. Слабошпицького; худож.

Г. Акулов .- К. : Веселка , 1991 .- 652 с.: іл. : 9 крб. [62711]

*821.161.2-31 Українська література Історичний роман*



821.161.2-31

**Скляренко С. Володимир : роман / С. Скляренко .- К. : Дніпро , 1985 .- 677 с.: іл. : 2 крб. [57276]**

*821.161.2-31 Українська література історичний роман*



821.161.2-31

**Скляренко С. Володимир : роман / С. Скляренко; худож. Г. Акулов; вступ. слово Л.П. Гуцало .- К. : Веселка , 1987 .- 539 с.: іл. -- (Історична бібліотека для дітей "Золоті ворота") : 9 крб. 50 к. [62941]**

*821.161.2-31 Українська література історичний роман*

**Бібліотека ОІППО**

**2026 вересень**